

Comentariul operei literare Glossa de Mihai Eminescu

Poezia a aparut in primul volum editat de Titu Maiorescu in anul 1883.

Potrivit precizarilor lui Perpessicius, poezia Glossa dateaza din timpul studiilor berlineze (1873-1874) si numara 9 strofe in loc de 10 strofe ale textului definitiv. Poezia cunoaste 11 versiuni, care se situeaza intre Iasi (1876) si Bucuresti (1882). Versiunea de la Iasi cuprinde 9 strofe si poarta titlul En spectateur. Ultimele doua versiuni se plaseaza in urma Luceafarului (cea din 10 aprilie 1882) si capata influentele poemului.

L. Galdi, in studiul sau Stilul poetic al lui Mihai Eminescu apreciaza ca: "Procesul de plasmuire a Glossei a trecut in total prin patru faze, iar Maiorescu, in vederea editiei sale, s-a oprit la faza a III-a." in literatura universala majoritatea gloselor se compun dintr-o strofa-tema cu 4 versuri si dintr-un "comentariu" expus in 4 strofe.

Pornind de la semnificatia cuvintului "glosa", care inseamna a explica un cuvint, un fragment, s-a ajuns la poezia cu forma fixa - una dintre cele mai pretentioase, fata de sonet, rondel, gazel. Glossa este alcatuita dintr-un numar de strofe egal cu numarul versurilor din prima strofa. incepand cu a doua strofa se comenteaza fiecare vers al strofei-tema, ultima reluand, ca o concluzie, pe prima, in ordinea inversa a versurilor.

Poezia lui M. Eminescu reprezinta o culme a creatiei sale. Prin continut poezia are valoare filosofica, gnomatica, constituindu-se intr-un adevarat cod de cunoastere, de etica, cu valoare de generalizare maxima. Forma poetica este lapidara, sententioasa, concentrata, clara, sobra.

Printre motivele de inspiratie, G. Calinescu semnaleaza pe cele antice si pe cele romantice.

Tudor Vianu, referindu-se la tema vietii ca spectacol, precizeaza ca aceasta este una dintre cele mai vechi, care apare in toata filosofia greaca (Poezia lui M. Eminescu, 1930; Lumea ca teatru, in Studii de literatura universala). Toate studiile de critica si istorie literara mentioneaza ca izvor de inspiratie pe suedezul Oxenstierna. Lucrarea sa, Cugetari pe teme diferite, a circulat si la noi, in talmacirea franceza a autorului.

Tema lumii ca teatru l-a inspirat si pe M. Eminescu. Astfel, Comedia cea de obste, intr-o traducere de la 1750, a fost tiparita in Curierul de Iasi, din 13 iunie 1876. Dupa Oxenstierna, "Lumea este priveliste, oamenii sunt comediantii, (...) Lumea vrea sa se insele, insele-se, dar... in scurt: acest fel este comedia lumii acesteia si cela ce vrea sa aiba zabava cu liniste sa se puie intr-un unghi mic, de unde sa poata cu odihna ca sa fie privitoriu, si unde sa nu fie nicidecum cunoscut, ca sa poata fara de grija a o batjocori dupa cum i se cade".

Perpessicius mentioneaza influenta lui Shakespeare. Astfel, M. Eminescu noteaza in necrologul pentru Gambetta (publicat in Timpul la 22 decembrie 1882): "Viata e o umbra calatoare numai, un comediant care un ceas striga si gesticuleaza pe scena si apoi nu se mai aude; e un basm povestit de un nerod, plin de furtuna si de zbucium si totusi neinsemnand nimic".

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Glosa lui M. Eminescu se incadreaza intre marile creatii universale si ale literaturii romane, avand ca tema fundamentala timpul, iar ca motive: Fugit irreparabilae tempus (timpul fuge fara sa se mai intoarca); Fortuna labilis (soarta schimbatoare) si Vanitas vanitatum (desertaciunea desertaciunilor), prezente in: literatura egipteană - Cantecele Har-pistului; literatura ebraică; literatura latina - la Horatiu; literatura franceza - Fr. Villon - Balada doamnelor din alte vremuri si A de Lamartine - Lacul; literatura germana: J. W. Goethe - Faust, iar in literatura romana la Miron Costin -Viata lumii si mai tarziu la Lucian Blaga.

Glosa este o poezie ce graviteaza in jurul conditiei geniului, care datorita conceptiilor sale superioare este nevoit sa se sustraga lumii inguste in care traieste omul comun.

Desi Eminescu se autodefineste ca fiind poet romantic ("Eu raman ce-am fost: romantic"), maiestria artistica a acestei creatii poetice consta tocmai in clasicitatea ei, ce reiese in primul rand din respectarea regulilor pe care le impune o poezie cu forma fixa, cum este glosa, precum si din lapidaritatea versurilor.

Dar mai exista si alte argumente care ilustreaza caracterul clasic al Glossei. De exemplu, faptul ca este scrisa la persoana a treia, cand sunt exprimate adevaruri aforistice ("Ce e val, ca valul trece"), sau la persoana a doua cand este vorba de regulile si sfaturile privitoare la etica de integrare a lumii si a vietii conform acestor adevaruri. O asemenea constatare conduce la concluzia ca geniul trebuie sa se detaseze de framantarile omului obisnuit. Ironia este insa prezenta in detasarea sa rece, superioara, transformata intr-un act de acuzare, dar si intr-un scut de aparare impotriva unei societati corupte.

Eminescu valorifica o serie de idei filosofice care sunt turnate in forme artistice desavarsite.

Inca din prima strofa, considerata strofa-tema a poeziei, unde verbele sunt puse la "prezentul etern", cititorul intra in contact cu aceste adevaruri general-valabile, exprimate lapidar in versuri grupate doua cate doua.

Ca si in alte poezii - Scrisoarea I, Oda (in metru antic), Revedere -, poetul mediteaza asupra perisabilitatii timpului: "Vreme trece, vreme vine/ Toate-s vechi si noua toate", repetitia cuvintelor "vreme", "toate" si antinomia termenilor "vechi" - "noua" sugerand tocmai aceasta idee.

Cea de-a doua strofa contine codul de reguli si sfaturi de provenienta stoica. De aici rezulta ca pentru om cel mai important lucru este sa se cunoasca pe sine si sa nu se lase purtat de valurile inselatoare ale fericirii efemere. Dar pentru aceasta drumul vietii trebuie mereu luminat de ratiune, de "Recea cumpan-a gandirii", numai asa putandu-se evita orice deziluzie.

In strofa a patra apare lumea ca teatru, motiv preluat de Eminescu din filosofia antica hindusa si care mai poate fi urmarit in opera unor scriitori din literatura universala: Lope de Vega, Calderon de la Barca, Shake-speare.

Ca si in finalul Luceafarului, in Glosa lumea este vazuta ca o imensa scena de teatru spre care

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

inteleptul priveste ca spectator; "Privitor ca la teatru/ Tu in lume sa te-nchipui:/ Joace unul si pe patru,/ Totusi tu ghici-vei chipu-i,/ si de plange, de se cearta,/ Tu in colt petreci in tine/ si-n-telegi din a lor arta/ Ce e rau si ce e bine".

Revenind apoi in strofele a sasea si a opta, aceasta idee devine laitmotivul poeziei. Intr-un univers in care doar mastile se schimba ("Alte masti, aceeasi piesa,/ Alte guri, aceeasi gama"), poetul lanseaza indemnurile: "Amagit atat de-ades/ Nu spera si nu ai teama//(...) Tu pe-alaturi te strecoara"

O idee schopenhaueriana, exprimata in Scrisoarea I si mai cu seama in Cu mane zilele-ti adaogi..., este cea a prezentului etern: "Viitorul si trecutul/ Sunt a filei doua fete". Singura clipa sigura a existentei este prezentul, fiindca trecutul nu poate fi reconstituit, iar viitorul nu poate fi prevazut. Astfel: "Tot ce-a fost ori o sa fie/ in prezent le-avem pe toate".

Datorita abundentei de accente satirice, Glossa este numita de G. Calinescu o "capodopera a satirei ideologice".

Critica se face simtita cu precadere in strofele sapte si noua. Daca in partea a doua a Scrisorii III satira capata dimensiuni de pamflet, in Glossa aceasta este expresia indiferentei, a unui adanc dispret: "Nu spera cand vezi miseii/ La izbanda facand punte,/ Te-or invinge nataraii,/ De ai fi cu stea in frunte". Aici, termenii "misei", "natarai" nu au valoare de invective. Simtind ca autocontemplatia este o modalitate certa de a ajunge la o liniste sufleteasca totala, poetul este capabil sa isi pastreze atitudinea indiferent de circumstante. Un asemenea echilibru se degaja din versurile: "De te-ating, sa ferii in laturi,/ De hulesc, sa taci din gura".

Ultima strofa, care este o reiterare a celei dintai, dar in care versurile sunt asezate intr-o ordine inversa celei initiale, codul de reguli si sfaturi etice devine mai evident datorita faptului ca acum versul cu valoare emblematica "Tu ramai la toate rece" se afla la inceput.

In ceea ce priveste stilul, acesta se caracterizeaza prin limpezime si armonie. Claritatea reiese tocmai din simplitatea limbajului. Poetul apeleaza la epitete, simboluri, metafore (ratiunea devine "cumpana", viitorul si trecutul - pagini ale aceleiasi file), numai cand intentioneaza sa releve in mod deosebit o idee.

Maximele cuprinse in Glossa sunt exprimate in cuvinte si expresii populare: "Ce e val, ca valul trece", "Tu te-n-treaba si socoate", "Tu in colt petreci in tine".

Referitor la alcatuirea strofelor, remarcam ca sunt compuse din cate opt versuri, iar cele dintai, fiecare dintre ele, devin concluzii pentru celelalte strofe.

Ritmul trohaic, accentuat in versurile-sentinta, intareste impresia de neclintire a adevarurilor filosofice.

In final, demne de retinut sunt cuvintele lui Dumitru Popovici- "Ea amplifica, pe de o parte, sintetizeaza pe de alta parte si da un caracter aforistic experientei umanului pe care o facea Hyperion (...).

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Poetul este un Hyperion condamnat sa ramana in societate si sa isi determine pozitia in complexul raporturilor sociale".

E de remarcat importanta simbolismului acustic, a paralelismului semantic si sintactic: "Vreme trece, vreme vine,/ Toate-s vechi si noua toate;/ Ce e rau si ce e bine/ Tu te-ntreaba si socoate;/ Nu spera si nu ai teama,/ Ce e val ca valul trece;/ De te-ndeamna, de te cheama,/ Tu ramai la toate rece".

stefan Munteanu apreciaza in studiul referitor la M Eminescu din Limba romana artistica: "Dar in scurta lui existenta el a facut ca limba poetica romaneasca sa-si castige deplina constiinta a valorilor estetice. Pentru aceasta, poetul a luat drumul de la capat, cernand materialul adunat din izvoare felurite si supunandu-l unei elaborari ani de zile. Â«SarituraÂ» despre care vorbea Ibraileanu nu este un salt din goluri, ci rezultatul unui proces de continuitate literara care atinge prin Eminescu punctul lui cel mai inalt.

Limba artistica romaneasca suna prin Eminescu altfel, caci ea este o sinteza a tuturor eforturilor facute pana la el si incorporate in ea, o limba pe care poetul a prefacut-o intr-un instrument cu mii de coarde cu vibratii prelungi, line si abia inganate uneori, invalmasite si sumbre alteori. Ea este o creatie a poetului, pentru ca e supusa geniului sau, dar apartine si intregii culturi romanesti, care si-a gasit prin ea una dintre expresiile desavarsite ale geniului national".